Додаток 4

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра політичної соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

директор навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікацій

_____ Олена МУРАДЯН

«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гендерні дослідження

рівень вищої освіти **бакалавр**

галузь знань **05 соціальні та поведінкові науки**

спеціальність 054 Соціологія

Освітня програма Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю

вид дисципліни обов'язкова

навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ соціології та медіакомунікацій

“26” серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Мурадян Олена Сергіївна**, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології, **Яшкіна Дар’я Дмитрівна**, доктор філософії з соціології, старший викладач кафедри політичної соціології.

Програму схвалено на засіданні кафедри політичної соціології

Протокол від “26” серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри політичної соціології

_____ Дмитро БОЙКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми соціологія комунікацій, реклами та зв’язків з громадськістю

Гарант освітньо-професійної програми соціологія комунікацій, реклами та зв’язків з громадськістю

_____ Ірина СОЛДАТЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій

Протокол від “26” серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ соціології та медіакомунікацій

_____ Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програму вивчення обов'язкової навчальної дисципліни "**Гендерні дослідження**" складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 054 Соціологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни "Гендерні дослідження" є окреслення поля гендерних досліджень у просторі сучасного наукового соціального знання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Гендерні дослідження" є:

- опанувати сучасну гендерну перспективу у суспільних науках та специфіку соціологічного аналізу гендерної проблематики;
- встановити взаємозв'язок між теоріями та дослідженнями сучасних гендерних розподілів у межах української, західної та інших шкіл соціології;
- стимулювати пошук публікацій та критичне осмислення текстів;
- стимулювати критичне осмислення соціологічних теорій та досліджень у гендерній перспективі;
- опрацювати повсякденні практики гендерного розподілу за допомогою соціологічної теорії та методів;
- засвоєння навичок формулювання та аргументації власної позиції щодо тематик дисципліни в сучасному українському суспільстві.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	2-й
Семестр	
7-й	3-й
Лекції	
26 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
26 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
38 год.	76 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

ЗК 03. Здатність працювати в команді.
ЗК 06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ФК 01. Здатність оперувати базовим категоріальним апаратом соціології, реклами та зв'язків з громадськістю.
ФК 04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.
ФК 12. Здатність брати участь у створенні ефективної комунікаційної інфраструктури організації, забезпеченні внутрішньої і зовнішньої комунікації, в тому числі з державними установами, громадськими організаціями, комерційними структурами, засобами масової інформації; брати участь у формуванні та підтримці корпоративної культури.
ФК 14. Здатність організувати підготовку до випуску, виробництва і розповсюдження рекламної продукції, включаючи текстові та графічні, робочі та презентаційні матеріали в рамках традиційних і сучасних засобів створення рекламних та PR-повідомлень

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

РН 01. Використовувати понятійний апарат соціології, реклами, зв'язків з громадськістю в професійній діяльності.
РН 03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних явищ у контексті професійних завдань в сфері соціології, реклами та зв'язків з громадськістю.
РН 08. Обґрунтувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

1.8. Пререквізити: теорія і практика реклами, соціологія культури, соціальна психологія.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до гендерних досліджень: поняття, цілі, історія.

Історія становлення гендерних досліджень як академічної дисципліни. Витоки: феміністський рух, соціальні трансформації XX століття. Методологічний підхід до вивчення чинників, процесів і результатів соціального конструювання гендеру. Гендерна перспектива у дослідженні комунікацій і соціальних відносин.

Тема 2. Гендер: біологічне та соціальне.

Біологічний есенціалізм vs соціальний конструктивізм. Критика дихотомії «чоловік — жінка». Поняття «гендерної соціалізації»: сім'я, освіта, релігія, ЗМІ. Вплив соціального оточення на формування гендерної ідентичності. Повсякденна комунікація як простір відтворення гендерних ролей.

Тема 3. Ключові теорії фемінізму.

Фемінізм як теорія, як дослідницька парадигма та як соціально-політичний рух. Хвилі фемінізму. Сучасний стан та перспективи розвитку фемінізму. Гендерна теорія як втілення марксистської методології трансформації суспільства. Неомарксистські аспекти гендерної теорії. Психоаналітичне пояснення фемінізму як ідеї та руху. Радикальний фемінізм. Інтерсекційний фемінізм. Чорний, постколоніальний та постмодерний фемінізм. Сучасні напрями: екофемінізм, кіберфемінізм, фемінізм у цифрову епоху. Феміністська критика культури, медіа й публічного дискурсу.

Тема 4. Маскулінність та її варіації.

Маскулінність як об'єкт вивчення соціології гендеру та гендерних досліджень. Відповідь гендерних теорій на феміністичну асиметрію. Маскулінність як об'єкт ідеологічних атак у сучасному світі: нові напрями гендерного аналізу. Концепція гегемонної маскулінності. Альтернативні моделі маскулінності: маргінальна, підпорядкована, токсична. Соціалізація чоловіків у контексті гендерних норм. Гендерні очікування до чоловіків у політиці, бізнесі, війні. Кризові стани маскулінності та нові образи чоловічості. Репрезентації маскулінності й фемінності у політиці, бізнесі, рекламі, медіа та популярній культурі. Трансформація гендерних моделей під впливом війни та соціальних змін.

Тема 5. Плинність гендеру та трансгендерність у сучасному суспільстві.

Теорія інтерсекційності: гендер, раса, клас, сексуальність. Перетин гендеру з класовими, расовими, етнічними, релігійними, віковими ознаками. Досвід подвійної/потрійної дискримінації. Гендер і біженство, інвалідність, сексуальна орієнтація. Політика інклюзивності та запобігання множинній дискримінації. Квір як підрив нормальності: дестабілізація фіксованих ідентичностей, опір нормативності гетеросексуальності. Інклюзивність і репрезентація різних соціальних груп у публічній комунікації.

Тема 6. Соціальне конструювання гендерної нерівності.

Поняття соціального конструювання в гендерній сфері. Гендерний аспект соціальної структури і стратифікації. Гендерна нерівність: виникнення, фактори, версії, трансформації. Гендерний аспект стратифікації та соціальної мобільності. Соціологічний аналіз гендерних проявів структурної нерівності. Гендер як стратифікаційний ресурс або кастова стигма. Методики вимірювання гендерної нерівності: індекси та рейтинги. Гендерна дискримінація у професійній та публічній сферах.

Тема 7. Соціологічний аналіз гендерного аспекту економіки і праці.

Гендерні аспекти системи зайнятості. Вплив диверсифікації робочої сили на гендерну нерівність. "Домашня робота" як елемент та інструмент гендерної асиметрії. Виправдання гендерної асиметрії у трудових відносинах. «Скляна стеля». Гендерна рівність у корпоративних комунікаціях, HR-брендингу та репутаційній політиці організацій.

Тема 8. Гендерно зумовлене насильство як порушення прав та свобод людини.

Складові поняття гендерно зумовлене насильства та його актуальні сфери. Жінка та чоловік як об'єкти гендерно зумовлененасильства. Домашнє насильство, сексуальне насильство, торгівля людьми, насильство на робочому місці, небезпечні практики. Гендерно зумовлене насильство в регіонах, які постраждали від конфлікту. Політика і громадсько-публічна сфера крізь призму гендерного питання**.** Висвітлення насильства у медіа. Етичні принципи комунікації з постраждалими. Гендерно чутлива та недискримінаційна комунікація.

Тема 9. ЗМІ у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів.

Масова комунікація та гендерні стереотипи. Конструювання гендерних стереотипів у ЗМІ. Трансляція та закріплення гендерних стереотипів у ЗМІ. Реклама як поле гендерної стереотипізації. Кіновиробництво як фактор динаміки гендерних відносин. Сексизм, об'єктивація та символічне виключення.

Тема 10. Методи гендерних досліджень у соціології.

Якісні та кількісні методи: феміністська критика нейтральності науки. Гендерно-чутливе анкетування, побудова гайд-інтерв'ю. Проблема об'єктивності та етики в дослідженнях. Приклади гендерного аналізу соціальних явищ. Гендерний аудит медіа, реклами та комунікаційних кампаній. Оцінювання гендерного впливу та розроблення гендерно чутливих комунікаційних рішень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	Інд.	С. р.		л	п	лаб.	Інд.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Вступ до гендерних досліджень		2	2			6						5
2. Гендер: біологічне та соціальне		2	2			6		6	1			5
3. Ключові теорії фемінізму		2	2			4						5
4. Маскулінність та її варіації		2	2			4						5
5. Плинність гендеру та трансгендерність у сучасному суспільстві		3	3			3						5
6. Соціальне конструювання гендерної нерівності		3	3			3		2	1			10
7. Соціологічний аналіз гендерного аспекту економіки і праці.		3	3			3						12
8. Гендерно зумовлене насильство як порушення прав та свобод людини.		3	3			3			2			10
9. ЗМІ у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів.		3	3			3		1				10
10. Методи гендерних досліджень у соціології.		3	3			3		1				9
Усього годин		26	26			38		10	4			76

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Етапи розвитку гендерних досліджень *Питання семінару:* 1. Основні категорії та проблемне поле гендерних досліджень. 2. Етапи становлення та основні напрями гендерних досліджень. 3. Гендерна перспектива в соціологічному аналізі комунікацій і соціальних відносин. 4. Розвиток гендерних досліджень в Україні.	2
2	Тема 2. Основні теорії фемінізму *Питання семінару:* 1. Фемінізм як теорія, дослідницька парадигма та соціальний рух. 2. Основні напрями феміністської теорії та відмінності між ними. 3. Інтерсекційний і постколоніальний підходи у гендерних дослідженнях. 4. Феміністська критика медіа, культури та публічного дискурсу.	2
3	Тема 3. Соціологічні дослідження маскулінності *Питання семінару:* 1. Маскулінність і фемінність як соціально сконструйовані категорії. 2. Концепція гегемонної маскулінності та альтернативні моделі маскулінності. 3. Гендерні норми та репрезентації маскулінності й фемінності у медіа, рекламі та популярній культурі. 4. Трансформація моделей маскулінності та фемінності в умовах соціальних змін і війни.	2
4	Тема 4. Між дискурсом та матерією: переосмислення трансгендерності та тіла у квір-дослідженнях *Питання семінару:* 1. Гендерна ідентичність та соціальні механізми її конструювання. 2. Інтерсекційність як підхід до аналізу соціальних нерівностей. 3. Квір-теорія та критика нормативності. 4. Репрезентація різних соціальних груп і принципи інклюзивної комунікації.	2
5	Тема 5. Соціальне конструювання гендерної нерівності *Питання семінару:* 1. Соціальні механізми відтворення гендерної нерівності. 2. Гендер як вимір соціальної стратифікації. 3. Показники, індекси та методики вимірювання гендерної нерівності.	3

	4. Гендерна нерівність в Україні: аналіз даних та їх представлення у публічній комунікації.	
6	Тема 6. Гендер-обумовлене насильство як порушення прав та свобод людини *Питання семінару:* 1. Поняття, причини та форми гендерно зумовленого насильства. 2. Гендерно зумовлене насильство у фізичному та цифровому середовищі. 3. Репрезентація гендерно зумовленого насильства у медіа. 4. Принципи етичної та гендерно чутливої комунікації щодо насильства.	3
7	Тема 7. Соціологічний аналіз гендерного аспекту економіки і праці *Питання семінару:* 1. Гендерна сегрегація ринку праці та гендерний розрив в оплаті праці. 2. «Скляна стеля», неоплачувана та доглядова праця як категорії гендерного аналізу. 3. Гендерні аспекти організаційної культури та професійної комунікації. 4. Репрезентація гендерних ролей у комунікаціях роботодавців та HR-брендингу.	3
8	Тема 8. Політика і громадсько-публічна сфера крізь призму гендерного питання *Питання семінару:* 1. Гендерні норми та стереотипи у публічному дискурсі. 2. Освіта, сім'я та інші соціальні інститути як агенти гендерної соціалізації. 3. Гендерно чутлива та недискримінаційна комунікація. 4. Гендерний мейнстримінг у діяльності державних, громадських і комерційних організацій.	3
9	Тема 9. ЗМІ у конструюванні та трансляції гендерних стереотипів *Питання семінару:* 1. Механізми конструювання та трансляції гендерних стереотипів у медіа. 2. Гендерні репрезентації, сексизм та об'єктивація в рекламі. 3. Гендерно чутлива комунікація у журналістиці та зв'язках з громадськістю. 4. Аналіз гендерного виміру рекламних, інформаційних і PR-кампаній.	3

10	Тема 10. Підготовка та презентація індивідуального аналітичного завдання 1. Презентація результатів індивідуального аналізу обраного соціального або комунікаційного кейсу. 2. Обґрунтування теоретичної рамки та методів аналізу. 3. Представлення результатів і висновків. 4. Обговорення, аргументація та робота з контраргументами.	3
Усього годин		26

5. Завдання для самостійної робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	*Читання* матеріалів рідеру (див. перелік літератури)	20
2	*Підготовка аналітичної записки 1*	4
3	*Підготовка* рецензії на матеріали до тем курсу	4
4	*Добір* фільмів різних культур, які використовують гендерні стереотипи та / або елементи сексизму, а також розгорнутий коментар до цих фільмів.	4
5	*Підготовка презентації* результатів індивідуального аналітичного завдання із гендерної проблематики у вигляді презентації із захистом на занятті.	4
6	*Підготовка презентацій* за темами занять.	4
7	*Підготовка порівняльної рецензії*	6
8	ІНДЗ*: Написання* проєкту дослідження із гендерної проблематики	10
Усього годин		56

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне аналітичне завдання: гендерний аналіз комунікаційного кейсу. Здобувач/здобувачка обирає конкретний об’єкт комунікації (рекламну або PR-кампанію, медіаматеріал, контент бренду чи організації, публічну комунікацію, матеріали соціальних мереж, аудіовізуальний контент тощо) та здійснює його аналіз із застосуванням теоретичних підходів і методів гендерних досліджень

Робота має містити:

1. постановку проблеми, обґрунтування вибору об’єкта аналізу та формулювання дослідницького питання — 2 б.;
2. обґрунтування актуальності обраної проблематики — 2 б.;
3. визначення теоретичного підходу та основних категорій гендерного аналізу — 3 б.;
4. аналіз обраного комунікаційного матеріалу із використанням релевантних даних, прикладів та результатів досліджень — 5 б.;
5. виявлення способів конструювання та репрезентації гендерних ролей, норм, стереотипів, ідентичностей та/або нерівностей — 3 б.;
6. формулювання аргументованих висновків щодо гендерного виміру досліджуваної комунікації — 2 б.;
7. список використаних наукових та інформаційних джерел — 1 б.;

8. презентація та захист результатів роботи — 2 б.

Максимальна оцінка — 20 балів

Обсяг роботи – від 15 000 знаків із пробілами.
Список використаних джерел (не менше 5 позицій).
Максимальна оцінка – 20 балів.

7. Методи навчання

Викладання навчальної дисципліни передбачає поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання, спрямованих на засвоєння теоретичних положень гендерних досліджень, розвиток критичного мислення, формування навичок соціологічного аналізу та аргументації.

У межах дисципліни застосовуються такі методи навчання:

1. лекція з елементами проблемного викладу та дискусії — для опанування понятійно-категоріального апарату, основних теоретичних підходів і сучасних дискусій у сфері гендерних досліджень;
2. семінарська дискусія — обговорення наукових текстів, теоретичних підходів і результатів емпіричних досліджень, формулювання та аргументація власної позиції;
3. аналіз наукових текстів (critical reading) — критичне опрацювання та порівняння теоретичних і емпіричних публікацій із гендерної проблематики;
4. кейс-метод (case study) — аналіз конкретних випадків прояву гендерної нерівності, стереотипізації, дискримінації та гендерно зумовленого насильства;
5. аналіз медіаконтенту та візуальних матеріалів — виявлення способів конструювання і трансляції гендерних норм, ролей і стереотипів у медіа, рекламі, кінематографі та цифровому середовищі;
6. дебати та структурована аргументація — формування здатності обґрунтовувати власну позицію, працювати з контраргументами та критично оцінювати альтернативні підходи;
7. проблемно-орієнтоване навчання (problem-based learning) — самостійний пошук і аналіз інформації для пояснення конкретних соціальних проблем у гендерній перспективі;
8. дослідницько-орієнтоване навчання (research-based learning) — формулювання дослідницької проблеми, добір теоретичної рамки та методів, аналіз даних і розроблення проєкту соціологічного дослідження з гендерної проблематики;
9. презентація та обговорення результатів індивідуальної роботи — представлення результатів аналізу та дослідницьких проєктів із подальшим обговоренням і зворотним зв’язком;
10. самостійна робота — опрацювання наукової літератури й освітніх ресурсів, підготовка аналітичних записок, рецензій, порівняльних аналізів та індивідуального дослідницького завдання.

8. Методи контролю

Контрольна робота, письмові індивідуальні завдання, презентації, індивідуальне аналітичне завдання із гендерної проблематики, письмовий іспит (у формі тесту та відкритих питань)

Приклади питань контрольної роботи:

1. Як вимірюється гендерна нерівність у міжнародних проектах? Наведіть шість основних сфер/проявів та способів її виміру. Наприклад: політика - кількість жінок у парламенті та у вищих ешелонах влади...
2. «Домашня праця» як категорія гендерного аналізу
3. Традиційний фемінізм та радикальний фемінізм – у чому концептуальна різниця?

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль та самостійна робота			Контроль на робота, передбачена планом	Залік	Сума
Робота на семінарах (презентації, виступи, участь в дискусіях, дебатах) **25**	Порівняльна рецензія **5**	Індивідуальне аналітичне завдання: гендерний аналіз комунікаційного кейсу **20**	**2*5**	**40**	**100**

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

У межах освітнього компонента можливе визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, за окремими темами курсу. Таке визнання здійснюється за умови відповідності тематики, змісту та результатів навчання відповідної програми, курсу, тренінгу чи іншого виду неформальної освіти змісту та результатам навчання, передбаченим робочою програмою освітнього компонента.

Рішення про визнання результатів неформальної освіти та кількість балів, що можуть бути зараховані здобувачеві, визначаються з урахуванням обсягу та змісту опанованого матеріалу й на підставі документа, що підтверджує успішне проходження відповідного навчання (сертифіката, свідоцтва тощо).

.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
0-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Основи теорії гендеру : навч. посіб. / В. П. Агєєва, В. В. Близнюк, І. О. Головащенко та ін. ; відп. ред. М. М. Скорик. Київ : К.І.С., 2004. 536 с.
2. Марценюк Т. О. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. 256 с.
3. Марценюк Т. О. Чому не варто боятися фемінізму. Київ : Комора, 2018. 328 с.
4. Маєрчик М., Плахотнік О., Ярманова Г. (ред.). Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. 3-тє вид., випр. та доп. Київ : Критика, 2017.
5. Стрельник О. О. Турбота як робота: материнство у фокусі соціології. Київ : Критика, 2017.
6. Butler J. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. New York : Routledge, 1990.
7. Connell R. W. Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics. Stanford : Stanford University Press, 1987.
8. hooks b. Feminism Is for Everybody: Passionate Politics. Cambridge, MA : South End Press, 2000.
9. Crenshaw K. Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. University of Chicago Legal Forum. 1989. Vol. 1989, Iss. 1. P. 139–167.
10. West C., Zimmerman D. H. Doing Gender. Gender & Society. 1987. Vol. 1, No. 2. P. 125–151.
11. **UNESCO.** *Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of Indicators to Gauge Gender Sensitivity in Media Operations and Content*. Paris: UNESCO, 2012.
12. Gallagher M. Gendered Disinformation and Platform Accountability. In: Gallagher M., Vega Montiel A. (eds.). *The Handbook of Gender, Communication, and Women's Human Rights*. Wiley, 2023. DOI: 10.1002/9781119800729.ch4

Допоміжна література

1. Browne J. (ed.). *Why Gender?* Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 402 p. DOI: 10.1017/9781108980548.
2. Launius C., Hassel H. *Threshold Concepts in Women's and Gender Studies: Ways of Seeing, Thinking, and Knowing*. 3rd ed. New York : Routledge, 2022. 290 p. —
3. Smith B. G., Robinson N. J. (eds.). *The Routledge Global History of Feminism*. London ; New York : Routledge, 2022. 616 p.
4. Antony L. M. *Only Natural: Gender, Knowledge, and Humankind*. Oxford : Oxford University Press, 2022.
5. Bridges D., Lewis C., Wulff E., Litchfield C., Bamberry L. (eds.). *Gender, Feminist and Queer Studies: Power, Privilege and Inequality in a Time of Neoliberal Conservatism*. London ; New York : Routledge, 2023. 290 p.
6. Davis K., Lutz H. (eds.). *The Routledge International Handbook of Intersectionality Studies*. London ; New York : Routledge, 2023. 366 p.
7. Browne J. (ed.). *Feminist AI: Critical Perspectives on Algorithms, Data, and Intelligent Machines*. Oxford : Oxford University Press, 2023. DOI: 10.1093/oso/9780192889898.001.0001.
8. Briggs R. A., George B. R. *What Even Is Gender?* New York ; London : Routledge, 2023. 196 p.
9. Berkowitz D., Windsor E. J., Han C. W. (eds.). *Male Femininities*. New York : New York University Press, 2023. DOI: 10.18574/nyu/9781479870585.001.0001.
10. Eschle C., Bartlett A. (eds.). *Feminism and Protest Camps: Entanglements, Critiques and Re-Imaginings*. Bristol : Policy Press, 2023. DOI: 10.1332/policypress/9781529220162.001.0001.

11. Budgeon S. Theorizing Sex/Gender: Feminist Social Theory // *The Cambridge Handbook of Social Theory* / ed. P. Kivisto. Cambridge : Cambridge University Press, 2020.
12. Roth-Cohen O., Kanevska H. S., Eisend M. Gender roles in online advertising. *Journal of Gender Studies*. 2023. Vol. 32, No. 2. P. 186–200. DOI: 10.1080/09589236.2022.2102970
13. Champlin S., Sterbenk Y., Windels K., Poteet M. Femvertising practices on social media: a comparison of luxury and non-luxury brands. *Journal of Product & Brand Management*. 2022. Vol. 31, No. 8. P. 1285–1300. DOI: 10.1108/JPBM-09-2020-3074

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. **Жінки та чоловіки: гендер для всіх** : онлайн-курс // Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/gender-for-all-course
2. **Гендер в деталях** : інформаційно-аналітичний ресурс з гендерної проблематики. URL: https://genderindetail.org.ua/
3. **UN Women Training Centre**: навчальні курси та методичні матеріали з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок. URL: https://trainingcentre.unwomen.org/
4. **Feminist Thought** // MIT OpenCourseWare. Massachusetts Institute of Technology, 2023. URL: MIT OpenCourseWare — Feminist Thought (дата звернення: 26.08.2026).
5. **Mikkola M. Feminist Perspectives on Sex and Gender** // Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2008; substantive revision 2022. URL: Stanford Encyclopedia of Philosophy — Feminist Perspectives on Sex and Gender (дата звернення: 26.08.2026).
6. **Feminist Political Philosophy** // Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: Stanford Encyclopedia of Philosophy — Feminist Political Philosophy (дата звернення: 26.08.2026).
7. **Feminist Epistemology and Philosophy of Science** // Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: Stanford Encyclopedia of Philosophy — Feminist Epistemology and Philosophy of Science (дата звернення: 26.08.2026).
8. **Gendered Innovations: Sex, Gender, and Intersectional Analysis** // Stanford University. URL: Gendered Innovations
9. Онлайн-курс «Переосмислення гендеру, війни та миру у XXI столітті: Україна в порівняльній перспективі». https://karazin.ua/universitet/tsili-staloho-rozvytku/genderna-rivnist/
10. European Institute for Gender Equality (EIGE). *Gender Mainstreaming: Culture*